Förnyadt minne af den tredje april. Ärlig svensk [.] Poëm, til en hög herre...

Dalin, Olof von,

1700-1829 81 Cg Br. 1738

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

1738
DALIN, O.V.

Vitt. Ac. Hist. (Bn)
1700-1829
1738

FÖRNYADT MINNE

AF DEN TREDJE APRIL.

ÅRLIG SVENSK

Poëm, til En Hög Herre, år 1738:

Af samma odödelige AUCTOR, som några år tilförene utgifvit,

Den Sedolårande Svenska ARGUS:

Omtryckt med några små förändringar,

I Linköping, hos Schonberg och Biörckegrens Enka år 1791.

af Olof v. Dalin

Rem non novam nec insolitam aggredimur

Justinianus.

Til LÅSAREN!

Framlidne Herr Hof-Cantzeleren och Riddaren von DALINS högstförtjenta Minne, fordrade någon vårdig ihugkomst ifrån våre Bokpråssar, oftare, och framför andra, mindre lyckelige, med mindre lifligt snille och ädelt hjerta utrustade, författares.

Påmint derom af en vän, har jag således icke funnit mig kunna tveka, at låta omtrycka et ställe, som bland Lyckönskningsverser, til L. M. G. T., uti sammandragne Poëtiska Arbetet igenfinnes, med några små förändringar; under samma rubrique, som i vördad åminnelse Salige Herren nog tydeligen denna målning lemnat, nemligen, ÅRLIG SVENSK.

Innehållet är moraliskt; och ändamålet, som jag åsyftat, at en hvar, som icke äger det af Herr Magister Rudén berömvärdt å nyo utgifne sammandragne Verk, må kunna til upbyggelse låsa desse så rena och Patriotiske tankar, och äfven den som af merberörde Verk är innehafvare, vid detta arks

ſärſkilte genomögnande, påminna ſig, huru mycket efterverlden år Denne vår Sedolårande Svenſka Hielte uti förbindelſe.

Om mitt upſåt härutinnan på något ſätt lyckas; vinner jag den förnämſta tilfridsſtållelſe och belöning: en upmuntran at vidare gagna det Allmänna i alt hvad jag förmår.
Linköping den 3 April 1791.

FREDRIC SCHONBERG.

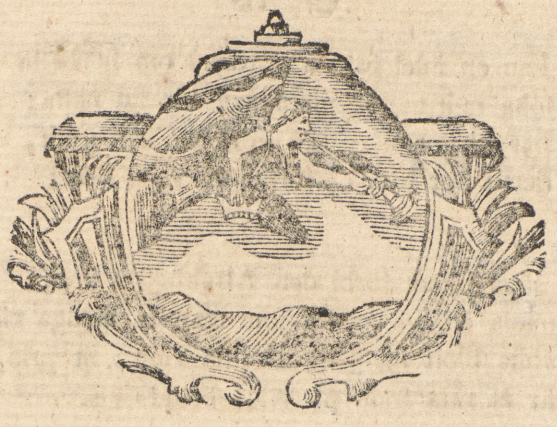

Du, ſom med känt beröm mot alla Dig upförer,
Och med oväldigt vett, Enſidighet förſtörer,
Du, ſom af Dygd och frägd det rätta värde vet,
Säg, hvar jag finna ſkall en ren Oveldighet?

Nog hör jag mycket Folk om många ſaker dömma;
Och alla med en mun Oveldighet berömma;
Men blott man ſkuddar bort et litet ſmink och prål,
Hvem är då, ſom ej har ſig ſjelf til ändamål?

Den ena har i mjugg et gods, et penning-ſkifte,
Den andra har en Tjänſt, den tredje har et Gifte,
Den fjerde har en nåd hos den och den Patron,
Den femte har et hat til den och den perſon.

Nog

Nog kan en ädel ſjäl ha vårdnad om ſit bäſta
Och ſöka egit gagn, til båtnad för ſin näſta:
Hon har ej annan ro, än göra verlden godt,
Och dertil bör hon ej förſumma rena mått:

Men löpa blindt förbi den Alrahögſtas ära,
Förſumma Rikets gagn, ſom ſkall ſå många nära,
Och ſöka blott ſig ſjelf, ſin lilla vinſt, ſit pris,
Det är at raſa fram på vilda beſtars vis.

En varg har al ſin lag och ſamvet i ſin maga:
Han är ſå ſpak ſom Lam, när han ſit rof får gnaga;
Han älſkar al ſin ſlägt; men vil hans bror ha med,
Så ſvär den vreda Grå mot al ſin faders ſed.

En man, ſom rifs och ſlits blott för ſin vinſt och ära,
Hur kan han högre rang; än detta djur begära?
Han har odödlig ſjäl, den ſatſen är väl ren;
Men deraf ſlutar jag: han är des mer gemen.

När den, ſom fått förnuft, är lik den intet äger,
Nog ſyns då af de två hvars heder mindre väger?
Men tyſt - - -. Då blir jag rädd för altför många djur,
Som mindre heder ha, än vilda kreatur.

Dock

Dock, lät man gå, ſtor ſak, man bör mig ej förtycka:
Jag älſkar ſanning högſt och ſamvet mer än lycka:
Det blir likväl min ſats, faſtän han ſynes arg:
Den blott ſig ſjelf har kär, är ſämre än en varg.

Du fina Himla-kraft, ſom blod och ſinnen leder,
Jag vet du är ſå gjord, at du vil up til heder:
Så flyg från Stoftet up, jag gillar dit begär;
Men lät oſs noga ſe, hvar bäſta vägen är.

Det ſyns en herrlig ting, at äga ſtora pengar,
At glimma med ſin drägt, med vagnar, tyg och drängar,
Til Lyckans branta högd på gyldne trappor gå,
Uträtta hvad man vil, och allmän vördnad få.

Det ſyns en herrlig ting, at likſom i Romaner,
Bland kärleks underverk få lefva ſom Sultaner,
Bland välluſt göra ſpe åt alla ſinnets qval
Och aldrig ſe en grym ibland de Skönas tal.

Det ſyns en herrlig ting, i magt och höghet ſväfva,
Regera Land och Folk, at berg och troll må bäfva,
Hos Kungen ſtå i nåd, förbittra afunds pack,
Och i ſit förmak få hvar morgon bön och tack.

Alt ſådant är väl ſtolt; men ej perſonlig ära,
Det adlar ej en Själ: Exempel kunna lära,
At lyckan ofta blindt inſkrifver i ſin bok
En ufling, en gemen, en niding och en tok.

Så ſer du, ädla Ljus, hvart denna vägen leder:
Än högre ſkal du gå, om du vil up til heder:
En lånad glans är ej en glans ſom hos dig bor:
Om du vil bli förnäm, få bör du ſjelf bli ſtor.

Men huru ſkal det ſke? Kom lyft dig til det höga,
Der tuſen verldar ſes, ſom hvimlar för vårt öga:
Du häpnar, när du rätt dem alla tar i akt:
Tänk, hvilken Allmakts hand, ſom håller dem vid magt!

Betänk ſå ſtora verk, der ej det minſta briſter:
När du blir qvar vid et, du tuſen andra miſter:
Du ſer en evig rymd, et evigt Himla haf:
Hvar mån det ända tar? Der ſeglar du i qvaf.

Jag tilſtår, när min håg på deſſa fälten tågar,
Jag rys, och på mig ſjelf knapt ögat fäſta vågar:
Jag blygs för denna jord, der ſmå och ſmärre grand,
Med högmod bröſta ſig af titlar och af band.

Jag

Jag ſer de klena djur af ärelyſtnad drifvas,
Och hvart i ſit parti om gods och välde rifvas:
Det ena vil ha plats, det andra vil ha ljud,
Och hvar en gör af ſig ſin lilla egna Gud.

Och detta blinda kräk, ſom knapt ſig ſjelf kan ſkåda,
Faſt det har tuſen fel, vil öfver all ting råda,
Och för en liten vinſt med bitterhetens brand
Upröra Hof och Stad, fördärfva Folk och Land.

När jag från deſſa ſmå vil åter tankan vända
På alla Himlars högd, et välde utan ända,
Och åter ſer på mig, min Gud, hvart far jag hän?
Jag tappar bort mig ſjelf och får mig knapt igen.

Hur kan jag då i mig min enda räkning finna?
Tänk, hvilken vinſt det är, ſå liten heder vinna!
Får Himlen mera pris, blir jorden mera tjänt!
När blott et ringa ſtoft har litet glitter länt?

Nej, annan klarhet kan vårt lilla ſtoft ej hyſa,
Än när man deri ſer den Högſtas ära lyſa:
Förutan honom är vårt väſend bara mull,
Med Honom är jag ſtor; men med mig ſjelf et null.

Hur lycklig är då den, ſom kan med höga tankar
Se glittret med förakt, ſom i vårt låga vankar,
Men med en ödmjuk håg, vårt nöjes bäſta ſalt,
Sit eget Intet ſe uti den Högſtas Alt!

Han ſer med ſinnes ro hur ſtora verlden ängſlas,
Och för en liten pragt i ſämſta bojor ſängſlas,
Hur intet gör ſå ondt ſom högfärd i ſin barm,
Och intet är ſå falſkt, ſom ſätta kött til arm.

Sit ſjelfsvåld kan han lätt til laglig frihet bringa,
Och blodens tyranni med ſundt förnuft betvinga:
Jag trotſar Kunglig magt, at vara mera ſtark,
Än den, ſom af ſig ſjelf med dygden är Monark.

Emot hans välbehag kan intet motſtånd finnas;
Ty ingen ting han vil, ſom ej kan lättlig vinnas.
Han får ej ſtörre mod af lyckans falſka frögd;
Ty om hon ſynes grym, är han dock lika nögd.

Han vet ej hvad det är, för alla väder vika:
I motgång är han ſtor, i medgång är han lika,
Vid alla eldars prof behåller han ſin färg;
I tro och redlighet ſå faſt ſom hälleberg.

Sit basta vil han fritt til andras bästa läna,
Hans enda fägnad är, at fägna och at tjena:
När han et Rike ser och hur det hjelpas vil,
Han kommer knapt ihåg, at han då sjelf är til.

Se, der är nu den högd, hvartil vi böre klifva:
En vinst, för den vi ej hvarannan sönderrifva.
När vi ha hint så högt, åt högmod vi då le,
Och med oväldig syn på alla saker se.

Då se vi med de ljus, som Himlens höghet vörda,
At andra själars tjenst är oss en ljuflig börda;
Då glömmer jag mig sjelf, och tror med uplyst vett,
At hundra tusends lif bör skattas mer än et.

När jag et Rikes gagn vil mot min lycka ställa,
Det är ju som et haf emot en liten källa?
Hvem skal ej gerna ge båd välfärd lif och blod,
För Allmänhetens väl, så stor och dyr klenod?

Jag tror en Ärlig Svensk, et högt och ädelt sinne,
När Rikets tarfvor hörs, lär slå sig sjelf ur minne:
Det syns som hans förtorg om hela Sverge rår;
Han har ock ingen ting, som til dess tjenst ej står.

Med

Med ſanning, vett och dygd kan han ſig altid våga;
Men ej för nåd och tjänſt at ſätta alt i låga:
Han är med litet nögd, ſig ſjelf han glömer lätt;
Men hvad han kräfver ut, är Eſterverldens rätt.

I ſamqväm plär han ej bland torndöns molnen famla,
Och för enfaldigt folk om Riksförderf högt ſkramla;
Han har ej gammalt agg i nya giller qvar,
Och ingen ovän mer än den ſom Riket har.

Med rent och ſnällt begrep utreder han de hinder,
Som dumhet öfveralt, och egennyttan binder:
Hvad han då tänka bör och hvad han tala kan,
Det tar han af ſig ſjelf, och icke af en ann.

Så redligt ſom han vil vår Lag och Frihet hägna,
Så redligt vil han ock vår Kung och Drottning fägna,
Monarken har han ej för Nåd och lycka kär,
Men för den gyldne tid hans lifstid oſs beſkär.

Han vet at bruka rätt den Öfverhetens dagar,
Som har vår Frihet kär, vår Fred och våra Lagar,
Som gör oſs ingen ſorg, förr än den mulna dag,
Då Himlen med des död oſs ger et dunderſlag.

Men dock, jag tror, Min vän, at jag i vädret målar:
Jag söker väl i glans af deſſe Dygdeſtrålar,
Hvar jag kan ſe en Svenſk ſom deſſa teknen har;
Men alt hvad jag kan ſe, det är, at han är rar.

Jag vil väl gerna tro, der mycken klarhet lyſer,
At ej Demant är glas, men rätta värdet hyſer;
Dock, der jag ſer ſå fritt oenigheten bo,
I ſanning om jag vet, hvad jag derom ſkal tro.

Til ſamme ändamål när alle menlöſt ſika,
Hvi ſkulle de ej lätt om medlen ſig förlika?
Mig tycks, en ärlig håg kan ſlippa all förtret,
Och at der trätor ſins, der är enſidighet.

Oveldighet och Agg kan aldrig ſammantrifvas,
Om Sverje är partiſkt, ſå har det luſt at rifvas:
Man ſäge hvad man vil, det gör vår Frihet fal;
Intriguer blir deſs verk, och ſqvaller främſta tal.

Jag vil ej ſäga mer; ty GUD bäſt ſådant känner;
Dock, mente alle väl, ſå voro alle vänner:
Om hvar Man med ſin lott i ſtillhet vore nögd,
Vår trefnad ſkulle gro och blomſtras up i högd.

Ty

Ty när ſom Frihet blir en blind Regerings yra,
Och et fördömt begär, at laglöſt vilja ſtyra;
Då ſtår et Rikes väl på brädden af ſin graf:
Där hvar och en är Kung, är hvar ock en ſin ſlaf.

Du ädla Foſterland, betänk de förra tider,
Betänk ock denna tid och hvart det ſedan lider!
Var öm om våra barn och deras hjertan vinn;
Ty de få dricka ut hvad Du nu ſkänker in.

Jag tilſtår väl, din magt är näſtan utan like:
Enſidighet och Agg ſå länge i et Rike,
Och ingen undergång: det är ju ſtarkhets prof?
Men vet Du, Gumman blir ſå ſnart en froſſas rof.

En Skönhet går ſå ſtolt, i frihet en Hjeltinna,
Hon vet ej annat af, än ſtolta Buſſar vinna:
Men ſen hon vräkt et tjog, hon faſtnar för et Troll,
Och önſkar, at hon haft ſin frihet i behåll.

Om Sverge vore rikt på Himmels höga Själar,
Som af en nedrig glans ej voro ſtolta trälar,
Man Patrioter då ej ſåg för egen vinſt,
Än mindre gammalt Agg, partier alraminſt.

Dock

Dock, Himlen vare tack! faſtän de äro rara,
At likväl några fins med fordna dygder qvara:
Derpå ha vi bevis: — — — —
— — — — — — — — —

Ej nog at vilja väl, man bör det kunna göra:
Den både vil och kan et ädelt Verk utföra:
Med mer än hundra Rim, faſt viljan vore god,
Ej teknas lifligt nog, Deſs kända ädelmod.

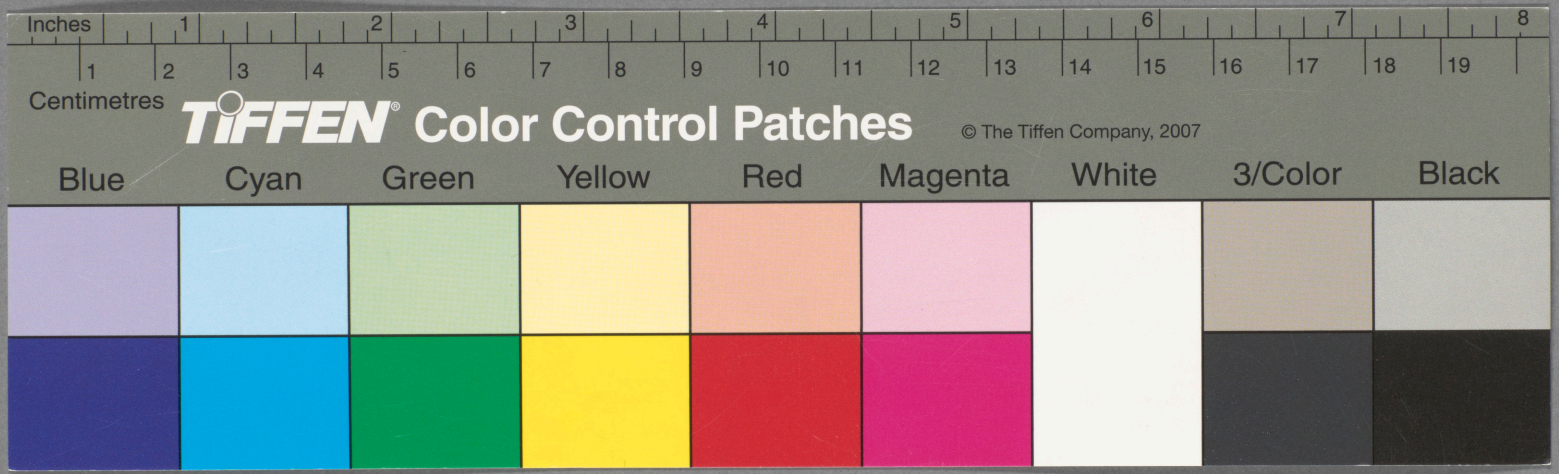
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
Centimetres
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black